

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 17 Medi, 2018

PRESENNOL:	Y Cynghorydd Llinos Medi Huws (Cadeirydd) Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-Gadeirydd) Y Cynghorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Prif Weithredwr Cynorthwyl (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) / Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro Pennaeth Proffesiwn (AD a Thrawsnewid) (ar gyfer eitem 6) Pennaeth Gwasanaethau Democraataidd (ar gyfer eitem 4) Ymgynghorydd Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (ar gyfer eitem 13) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd R.G.Parry, OBE, FRAgS
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Peter Rogers

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

2. MATERION BRYN A ARDYSTIWDYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG PENODEDIG

Dim i'w adrodd.

3. COFNODION

Cyflwynwyd, i'w cadarnhau, gofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 16 Gorffennaf, 2018 a'r cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf, 2018.

Penderfynwyd cadarnhau cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 16 Gorffennaf, 2018 a'r cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 18 Gorffennaf, 2018 fel rhai cywir.

4. BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democraataidd yn ymgorffori Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfnod rhwng mis Hydref, 2018 a mis Mai, 2018 ar gyfer ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith.

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democraidd fod yr eitemau a ganlyn yn eitemau newydd ar Flaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith -

- Eitemau 5, 6, 7, 8 a 9 sydd wedi'u rhaglennu i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 29 Hydref, 2018.
- Eitem 11, yn amodol ar gael ei gadarnhau, wedi'i rhaglennu i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 17 Rhagfyr, 2018.
- Eitem 18 sydd wedi'i rhaglennu i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 17 Rhagfyr 2018.
- Eitemau 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 a 29 sy'n ymwneud â'r Gyllideb ac wedi'u rhaglennu i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 18 Chwefror, 2019.
- Eitemau 33 a 34 sydd wedi'u rhaglennu i'w hystyried gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 25 Mawrth, 2019.

Newidiadau eraill nad ydynt wedi'u cynnwys yn y Rhaglen Waith a gyhoeddwyd -

- Adroddiad gan y Pennaeth Addysg ar yr Achos Busnes Strategol ar gyfer ymestyn Ysgol y Graig a chau Ysgol Talwrn sy'n eitem ychwanegol ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 26 Tachwedd, 2018.
- Cadarnhawyd y bydd cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Gwaith yn cael ei gynnal ar 15 Hydref, 2018 i drafod Trawsnewid Addysg a Strategaeth Foderneiddio Ysgolion Ynys Môn.

Penderfynwyd cadarnhau'r Flaen Raglen Waith wedi ei diweddarau ar gyfer y cyfnod rhwng mis Hydref, 2018 a mis Mai, 2019 ynghyd â'r newidiadau a amlinellwyd yn y cyfarfod.

5. ADRODDIAD MONITRO'R CERDYN SGORIO CORFFORAETHOL – CHWARTER 1 2018/19

Cyflwynwyd, er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol a Thrawsnewid) yn amlinellu sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol ar gyfer chwarter 1 blwyddyn ariannol 2018/19.

Adroddodd Deilydd Portffolio'r Gwasanaethau Corfforaethol y cytunwyd ar y dangosyddion ar gyfer eleni (yn debyg i'r drefn yn ystod y blynyddoedd diwethaf) mewn gweithdy a gynhaliwyd ar 2 Gorffennaf, 2018 gydag aelodau'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth, y Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Gwaith Cysgodol yn dilyn derbyn arweiniad gan y Pennaethiaid Gwasanaeth ynglŷn â'r dangosyddion yr oeddent hwy wedi eu nodi fel rhai pwysig. Maent yn cynnwys Mesurau Atebolrwydd Cyhoeddus (MAC) newydd, sef set o ddangosyddion sy'n mesur perfformiad ar lefel cenedlaethol. Dywedodd yr Aelod Portffolio ei bod yn galonogol nodi ar ddiwedd Chwarter 1 fod y mwyafrif o'r dangosyddion rheoli perfformiad yn perfformio'n dda yn erbyn eu targed. Mae hyn hefyd yn cymharu'n dda â'r sefyllfa yn ystod yr un cyfnod yn 2017/18. Fodd bynnag, mae dau ddangosydd yn tanberfformio yn erbyn eu targed blynyddol ar ddechrau'r flwyddyn ac wedi eu dangos mewn Coch / Ambr, gydag un yn ymwneud â'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd (PM28 - yr amser ar gyfartaledd yr oedd yr holl blant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn ystod y flwyddyn ac a ddad-gofrestrwyd yn ystod y flwyddyn) a'r llall yn ymwneud â'r Gwasanaethau Oedolion (PM20a - canran yr oedolion a oedd wedi cwblhau cyfnod o ail-alluogi ac a oedd yn derbyn pecyn gofal a chymorth ar lefel is 6 mis yn ddiweddarach). Mae'r ddau ddangosydd yn delio â nifer fach o achosion sy'n golygu y gall unrhyw amrywiaeth effeithio ar berfformiad. Mae gweddill y dangosyddion ar gyfer chwarter 1 yn Wyrdd neu'n Felyn ac maent wedi cael dechrau da yn erbyn eu targedau. Yn ogystal, o'r 8 dangosydd a amlygwyd mewn Coch neu Ambr ar

ddiwedd 2017/18, da yw gweld fod 5 o'r 6 y gellir eu tracio yn ystod Chwarter 1 y flwyddyn bresennol wedi gwella a dim ond un ohonynt sy'n tanberfformio ar hyn o bryd.

Mewn perthynas â Rheoli Pobl, dywedodd y Deilydd Portffolio fod cyfraddau salwch y Cyngor ar ddiwedd chwarter 1, sef 2.69 o ddyddiau fesul ALIC, yn dangos dirywiad o gymharu â'r gyfradd o 2.23 diwrnod ar gyfer yr un cyfnod yn 2017/18. Ar lefel gwasanaeth, y ddau wasanaeth sy'n tanberfformio o gymharu â'u targedau ar gyfer y chwarter yw Gwasanaethau Oedolion, yn bennaf oherwydd achosion o salwch tymor hir yn yr Uned Ddarparu, a'r Gwasanaeth Dysgu lle mae absenoldeb salwch tymor hir yn ffactor unwaith eto ynghyd â lefel uchel o salwch yn y sector cynradd. Mae'r ddau Bennaeth Gwasanaeth yn ymwybodol o'r mater ac yn gweithio i gyflwyno mesurau lliniaru.

Mewn perthynas â rheoli Cwynion gan Gwsmeriaid, ar ddiwedd Chwarter 1 derbyniwyd 13 o gwynion o gymharu ag 20 yn ystod yr un cyfnod yn 2017/18. Mae'r gwasanaeth wedi gwella yn enwedig o nodi fod y cyfan o'r cwynion a oedd angen ymateb erbyn diwedd Chwarter 1 (cyfanswm o 12) wedi derbyn ymateb o fewn yr amserlen ofynnol. O'r 10 o gwynion o dan broses gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (1 Cam 2 a 9 Cam 1), ymatebwyd i 56% o fewn yr amserlen. Er na lwyddodd y Gwasanaethau Plant i anfon ymatebion ysgrifenedig o fewn yr amserlen ar gyfer 3 allan o 5 cwyn Cam 1, cynhaliwyd trafodaeth gyda'r achwynydd mewn 4 allan o'r 5 achos, neu 80% o gwynion. Bu i'r Pwyllgor Gwaith nodi bod nifer y cwynion yn erbyn y Gwasanaethau Plant yn ystod Chwarter 1 yn sylweddol is nag am yr un cyfnod blwyddyn yn ôl.

Dywedodd yr Aelod Portffolio, ar sail perfformiad ariannol y Cyngor ar ddiwedd Chwarter 1, y rhagwelir gorwariant o £1.744m erbyn diwedd y flwyddyn sydd yn debyg iawn i'r patrwm ar gyfer yr un cyfnod yn 2017/18 ac mae'r un gwasanaethau - y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a'r Gwasanaeth Dysgu - yn parhau i brofi pwysau cyllidebol. Ymdrinnir â'r sefyllfa ariannol mewn mwy o fanylder yn yr adroddiadau monitro ariannol sydd ar y rhaglen.

Gorffennodd y Deilydd Portffolio drwy ddweud ei fod yn dymuno manteisio ar y cyfle i ddiolch i holl staff y Cyngor am eu hymdrechion i gynnal a gwella perfformiad mewn cyfnod pan mae cyllidebau'r Cyngor dan straen sylweddol. Bydd parhau i weithio fel tîm yn cynorthwyo i wella dangosyddion perfformiad ymhellach yn Chwarter 2.

Mewn perthynas â lefelau absenoldeb salwch yn y sector cynradd, dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Addysg, Llyfrgelloedd, Ieuencid a Diwylliant, fod y mater wedi cael ei nodi a bod y Gwasanaeth Dysgu ac Adnoddau Dynol ar y cyd wedi llunio cynllun gweithredu er mwyn lleihau'r lefelau hyn. Bydd y cynllun yn golygu targedu ysgolion penodol lle mae'r broblem yn fwy. Rhoddwyd llawer o bwyslais yn barod ar wella lefelau salwch yn y sector uwchradd ac mae hynny wedi arwain at ganlyniadau cadarnhaol. Dywedodd yr Aelod Portffolio fod gan Aelodau Etholedig gyfraniad i'w gwneud hefyd drwy gymryd camau pendant i gyfleu'r neges yn eu hysgolion yn eu rôl fel llywodraethwyr ysgol.

Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith y wybodaeth a gyflwynwyd ac roedd yn cydnabod rôl staff y Cyngor o safbwynt gwella perfformiad ar draws y gwasanaethau yn Chwarter 1 o dan amgylchiadau cynyddol heriol. Yn ogystal nododd y Pwyllgor Gwaith, o safbwynt gofal cwsmer, fod poblogrwydd AppMôn fel modd o gysylltu gyda'r Cyngor yn tyfu ac amlygwyd yr angen i ymestyn y defnydd hwn ac i barhau i hyrwyddo AppMôn fel dull gwell a chyflymach o gysylltu gyda'r Cyngor.

Penderfynwyd nodi'r meysydd y mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn eu rheoli er mwyn sicrhau gwelliannau i'r dyfodol, sef y rhai a nodir ym mharagraffau 3.1.1 i 3.1.5 yr adroddiad ac i dderbyn y mesurau lliniaru fel y cawsant eu hamlinellu.

6. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL 2019/20 – 2021-22

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn ymgorffori'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2019/20 i 2021/22 i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried. Mae'r cynllun yn nodi strategaeth cyllideb y Cyngor dros y tair blynedd nesaf ac yn nodi'r rhagdybiaethau a fydd yn cael eu cynnwys yn y broses o bennu'r gyllideb flynyddol.

Adroddodd yr Aelod Portffolio Cyllid ei bod yn ofynnol i'r Cyngor sefydlu system gadarn i fonitro a rheoli ei gyllideb refeniw a bod y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn elfen allweddol o'r system honno. Dywedodd y bydd rhaid i'r Cyngor wneud penderfyniadau anodd dros y tair blynedd nesaf ac nad oes tebygrwydd y bydd unrhyw lacio yn y toriadau cyllid y mae awdurdodau lleol yng Nghymru wedi eu hysgwyddo dros y blynyddoedd diwethaf. Mae'r rhaglen gyntaf a gyflwynwyd gan Lywodraeth San Steffan wedi arwain at doriadau yn y cyllid y mae Llywodraeth Cymru yn ei dderbyn ac mae hynny yn ei dro'n cael effaith ar y cyllid y mae cynghorau yng Nghymru'n ei dderbyn sy'n golygu fod cyllidebau cynghorau'n cael eu torri flwyddyn ar ôl blwyddyn. Er gwaetha'r ffaith bod lefelau cyllido awdurdodau lleol wedi lleihau mae'n rhaid i'r Cyngor barhau i ddarparu gwasanaethau i bobl Ynys Môn – ac mae'r gwasanaethau hynny'n cynnwys gwasanaethau ar gyfer pobl fregus a gwasanaethau y mae gofyn cyfreithiol arno eu darparu.

Cyfeiriodd yr Aelod Portffolio at Dabl 2 yn yr adroddiad sy'n rhoi dadansoddiad o'r arbedion a wnaed fesul gwasanaeth dros gyfnod o dair blynedd rhwng 2013/14 a 2018/19 o gymharu â'r Gyllideb refeniw net ar gyfer 2018/19. Mae'r Cyngor wedi gwneud cyfanswm o £21.748m o arbedion yn y cyfnod hwn ac er ei fod wedi ceisio gwarchod ysgolion, Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Plant, mae gwasanaethau rheng flaen eraill - Hamdden, Morol, Datblygu Economaidd, Tai, Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo yn benodol - wedi ysgwyddo baich yr arbedion ac wedi darparu'r gyfran uchaf o arbedion o gymharu â'u cyllidebau net.

Dywedodd yr Aelod Portffolio fod y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn disgrifio sut mae'r Cyngor yn bwriadu delio gyda'r heriau ariannol sy'n ei wynebu dros y tair blynedd nesaf yn ogystal â chydbwyso ei gyllideb a pharhau i ddarparu gwasanaethau a chyflawni ei ddyletswyddau statudol. Cymeradwyodd y Cynllun i'r Pwyllgor Gwaith.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn gosod y cyd-destun ariannol y bydd rhaid i'r Cyngor weithredu oddi fewn iddo yn ystod y 3 blynedd nesaf. Nid yw'r sefyllfa bresennol yn un galonogol, gyda'r Cyngor yn rhagweld, ar sail data Chwarter 1, y bydd gorwariant o tua £1.744m yn y gyllideb erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2018/19. Fodd bynnag, gellid dadlau fod y cyllidebau wedi cael eu tangyllido ac nad ydynt yn cwrdd â'r galw. Er gwaethaf hynny, rhaid tacio'r hyn sy'n creu gorwariant yn y gwasanaethau neu bydd cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yn cael eu herydu ymhellach, gyda phosibilrwydd y byddant yn disgyn o fod ychydig yn uwch na'r lleiafswm o £6.5m y mae'r Cyngor wedi cytuno arno i lai na £5m. Mae hyn yn annerbyniol a byddai'n creu risg i'r Cyngor yn y dyfodol. O ganlyniad, bydd rhaid datblygu strategaeth i godi lefelau'r cronfeydd wrth gefn yn ôl i'r cyfanswm a argymhellir dros gyfnod o amser.

Dywedodd y Swyddog fod y Cyngor wedi gwneud arbedion sylweddol yn ystod y blynyddoedd diwethaf ond ei fod wedi amddiffyn ysgolion a'r Gwasanaethau Plant rhag y gwaethaf o'r toriadau drwy gydol y broses. Mae hyn yn anghynnaladwy bellach wrth i allu'r gwasanaethau eraill i ysgwyddo cyfran uwch o'r toriadau leihau. Er bod y sefyllfa economaidd gyffredinol yn parhau'n ansicr, gwelwyd peth tystiolaeth fod y Llywodraeth yn llacio rhywfaint ar ei raglen o gyntaf yn sgil y cyhoeddiad ym mis Mehefin 2018 y byddai codiad cyfartalog blynyddol o 3.4% uwchlaw lefel chwyddiant yng Nghyllideb y GIG yn Lloegr, sy'n golygu cynnydd o £20b mewn termau real erbyn 2023. Bydd hyn yn arwain at gynnydd o £1.37b i Gymru drwy'r fformiwla Barnett yn ystod yr un cyfnod er nad yw'n glir a fydd unrhyw gyfran o'r cyllid ychwanegol hwn yn cyrraedd cyllidebau'r awdurdodau lleol. O

ganlyniad, mae'r Awdurdod yn seilio ei ragdybiaethau ar ostyngiad disgwylidig o 1% yn y setliad ar gyfer llywodraeth leol yn 2019/20, sydd yn golygu £900k llai o incwm i Ynys Môn.

Cyfeiriodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 at adran 5 yr adroddiad sy'n rhestru'r pwysau ar y gyllideb, yn faterion cenedlaethol ac yn faterion lleol i Ynys Môn, y mae'r Awdurdod yn eu hwynebu ac y bydd rhaid iddo eu datrys. Mae Tabl 3 yn yr adroddiad yn nodi cyllideb ddisymud ar gyfer y tair blynedd nesaf - 2019/20, 2020/21 a 2021/22 sydd, o'u cymharu â chyllidebau terfynol y tair blynedd diwethaf, yn dangos pwysau o oddeutu £6m, £4m a £4m yn ystod y tair blynedd nesaf, yn y drefn honno. Ariennir y gyllideb ddisymud ragamcanedig o'r cyllid allanol cyfun (AEF) a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru ac mae'n cynnwys y Grant Cynnal Refeniw (CGR) a Chyllid Cronfa Annomestig ac o'r Dreth Gyngor a godir yn lleol. Byddai codiad o 5% yn y Deth Gyngor yn creu tua £1.6m o gyllid ychwanegol; fodd bynnag, bydd y toriad o 1% a ragwelir yn y RSG, petai'n cael ei wireddu, yn arwain at leihad o £900k yn y ffigwr hwnnw gan adael tua £500k o incwm ychwanegol i wrthbwysu costau ychwanegol o thua £6m. Bydd rhaid pontio'r bwlch cyllido hwn sy'n golygu y bydd rhaid canfod arbedion unwaith eto; rhagwelir y bydd canfod £9.34m (8.3%) o arbedion o gyllidebau gwasanaethau dros y 3 mlynedd nesaf, ar ben yr arbedion a wnaethpwyd eisoes, yn her enfawr i wasanaethau.

Dywedodd y Swyddog mai strategaeth effeithlonrwydd y Cyngor yn y gorffennol oedd gostwng cyllidebau gwasanaeth drwy ofyn i wasanaethau adolygu eu cyllidebau presennol a lleihau'r gyllideb net gyffredinol drwy ddefnyddio dulliau traddodiadol sy'n cynnwys lleihau costau staff a chostau gweinyddol, cynyddu incwm a rhesymoli gofod swyddfa. Fodd bynnag, mae'r sgôp i gynhyrchu'r arbedion sydd eu hangen drwy ddefnyddio'r dulliau hyn yn unig yn sylweddol llai erbyn hyn a rhaid i'r Cyngor newid ei strategaeth er mwyn parhau i wireddu'r arbedion sydd eu hangen. Mae adran 9.5 yr adroddiad yn rhestru'r meysydd fydd angen gweithredu arnynt fydd yn golygu newid y ffordd y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau a lle bydd lleihad yn y gwasanaethau. Bydd cydbwysu'r gyllideb yn ystod y 3 blynedd nesaf drwy weithredu'r camau hyn yn golygu gwneud penderfyniadau anodd ac mae nifer o risgiau allai atal y Cyngor rhag cyflawni pob un o'r mesurau; cyfeirir atynt yn adran 9.6 yr adroddiad.

Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith y wybodaeth a gwnaed sylwadau fel a ganlyn -

- Nododd y Pwyllgor Gwaith fod y sefyllfa ariannol yn heriol ac nad yw'r rhagolygon yn obeithiol; Mae rhaglen gynt Llywodraeth y DU a gyflwynwyd i leihau'r diffyg yng nghyllideb y Llywodraeth yn cael effaith ddifrifol ar wasanaethau cyhoeddus ac, oherwydd y toriad yng Nghyllideb Llywodraeth Cymru, mae'n cael effaith sylweddol ar gyllidebau Cyngorau yng Nghymru. Drwy gydol y broses mae'r Awdurdod yn Ynys Môn wedi ceisio lliniaru effeithiau'r toriadau ariannol, ond yn debyg i awdurdodau eraill, mae'n ei chael yn gynyddol anodd delio gyda'r heriau cyllidebol hyn ac mae gwasanaethau megis Hamdden, Morol a Datblygu Economaidd wedi gwneud arbedion sylweddol yn barod, fel cyfran o'u cyllidebau. Rhaid anfon y neges i Lywodraethau'r DU a Chymru fod y sefyllfa'n anghynladwy ac na ellir disgwyl i awdurdodau lleol osod cyllideb gytbwys i gwrdd â'r cynnydd am wasanaethau os oes toriad yn eu cyllid.
- Nododd y Pwyllgor Gwaith fod Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi y bydd Llywodraeth Cymru yn derbyn £23m o gyllid ychwanegol o ganlyniad i'r penderfyniad i godi cyflogau athrawon. Gofynnodd y Pwyllgor Gwaith am eglurhad ynglŷn â fydd hyn yn debygol o wneud gwahaniaeth i'r sefyllfa yn Ynys Môn. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 y deallir y bydd Llywodraeth Cymru yn derbyn £8.7m yn 2018/19 a £14.8m yn 2019/20 sydd gyfystyr â £200k ychwanegol i Ynys Môn yn 2018/19 a £350k yn 2019/20 os yw'r cyllid hwn yn cael ei gynnwys yn y setliad.

- Nododd y Pwyllgor Gwaith y sefyllfa yng Nghanolfan Addysg y Bont, gyda'r ysgol yn wynebu problemau ariannol oherwydd nad yw ei chyllideb yn cyd-fynd â'r cynnydd yn y costau o ganlyniad i'r cynnydd yn nifer y disgyblion yn yr ysgol a nododd hefyd ohebiaeth gan y Cynghorydd Dylan Rees, fel Aelod Lleol, yn gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gefnogi'r hyn sy'n cael ei argymhell yn yr adroddiad, sef fod darpariaeth ar gyfer y costau hyn yn cael ei wneud yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol er mwyn caniatáu i'r ysgol barhau i gwrdd â'i dyletswydd gyfreithiol i ofalu am ei disgyblion.

Roedd y Pwyllgor Gwaith yn cefnogi dilyn y trywydd hwn a nododd hefyd bod mesurau cyni yn arwain at sefyllfa lle nad yw cyllidebau yn cyd-fynd â'r galw ac o ganlyniad y rhai mwyaf bregus yn aml iawn sy'n cael eu heffeithio. Dyma'r math o bwysau parhaus y mae'r Cyngor yn gorfod ymdopi ag o wrth geisio bodloni ei ddyletswyddau statudol i gyflenwi'r ystod o wasanaethau y mae'n gyfrifol amdanynt.

- Nododd y Pwyllgor Gwaith fod y gyllideb lechyd yn cyfateb i 49% o gyllideb Llywodraeth Cymru o gymharu â 42% yn 2011/12, tra bod cyllideb Llywodraeth Leol wedi gostwng o 30% o gyfanswm cyllideb Llywodraeth Cymru i 28% yn ystod yr un cyfnod. Yn ogystal, nododd y Pwyllgor Gwaith efallai ei bod yn amserol cyflwyno sylwadau i Lywodraeth Cymru yn gofyn iddo ailystyried rhoi blaenoriaeth i lechyd ar draul Llywodraeth Leol.

Penderfynwyd nodi cynnwys y Cynllun Ariannol Tymor Canol 2019/20 – 2021/22 a chymeradwyo'r rhagdybiaethau a gynhwysir ynddo.

7. ADRODDIAD MONITRO CYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 1 2018/19

Cyflwynwyd, er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn amlinellu perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2018/19 (1 Ebrill – 30 Mehefin).

Adroddodd yr Aelod Portffolio fod y Cyngor wedi gosod cyllideb net ym mis Chwefror ar gyfer 2018/19 gyda gwariant net y gwasanaethau, swm o £130.870m, i gael ei gyllido o incwm o'r Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol oedd yn rhoi cyfanswm o £130.9m yn dilyn addasiadau. Roedd y gyllideb ar gyfer 2018/19 yn cynnwys arbedion angenrheidiol o £2.522m. Fe'u hymgorfforwyd yng nghyllidebau unigol y gwasanaethau a chaiff llwyddiant neu fethiant i'w cyflawni eu hadlewyrchu yn y (tan)/gorwariant net a ddangosir yn yr adroddiad. Ar sail canlyniadau Chwarter 1, dywedodd yr Aelod Portffolio y rhagwelir cyfanswm o £1.744m o orwariant yn 2018/19 yn cynnwys Cyllid Corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor. Mae hyn yn cyfateb i 1.33% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2018/19. Y rheswm am hyn yw pwysau cyllidebol tebyg i'r hyn a brofwyd yn 2017/18, a chost y gwasanaethau plant statudol yw'r elfen fwyaf arwyddocaol.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod llawer o sylw wedi'i roi i ddefnydd yr Awdurdod o staff asiantaeth a/neu ymgynghorwyr a'r costau sy'n codi o ganlyniad i hynny; mae'r Awdurdod yn monitro'r costau hyn yn ofalus ac yn adrodd arnynt yn chwarterol fel rhan o'r gwaith o fonitro'r gyllideb. Dywedodd fod yr Awdurdod yn rhan o ddau brosiect seilwaith mawr ar hyn o bryd sy'n creu'r angen am arbenigedd a chymorth arbenigol o du allan i'r Cyngor.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y gorwariant a ragwelir yng nghyllideb 2018/19 yn adlewyrchiad o effaith cronus toriadau yng nghyllidebau gwasanaethau dros amser. Yn hanesyddol, mae gwasanaethau yng Nghyngor Môn wedi llwyddo'n weddol i gadw o fewn eu cyllidebau gyda gwasanaethau sy'n tanwario yn cynorthwyo i gydbwyso gorwariant mewn meysydd gwasanaeth eraill. Fodd bynnag, wrth i gyllidebau leihau ac i gyllidebau nad ydynt yn cael eu defnyddio ddiflannu, mae llai o sgôp i wasanaethau danwario ar eu cyllidebau – dengys yr adroddiad fod y rhan fwyaf o

wasanaethau yn debygol o fod o fewn, neu ychydig dros, eu cyllideb erbyn diwedd y flwyddyn ac nid yw hynny o gymorth er mwyn gwrthbwysu gorwariant sylweddol yn y Gwasanaethau Plant. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol newydd felly mae'n bosib y bydd y sefyllfa'n newid, yn arbennig yn ystod misoedd y gaeaf. Bydd rhaid rhoi sylw i'r sefyllfa o ran y prif orwariant, sef yn y Gwasanaethau Plant, er nad oes fawr o gyfleoedd i weithredu yn bennaf oherwydd diffyg lleoliadau lleol ar yr Ynys ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Oherwydd hyn, rhaid i'r Gwasanaeth chwilio am leoliadau all sirol sydd yn ddrud ac maent yn creu cost i'r Gwasanaeth Addysg oherwydd y gofyn i gyllido darpariaeth addysg ar gyfer y plant sy'n cael eu lleoli tu allan i Ynys Môn.

Dywedodd y Swyddog fod rhai gwasanaethau eraill yn gorwario ar hyn o bryd, Addysg Ganolog, er enghraifft, a bod pwysau cyllidebol sylweddol ar gludiant ysgol; Gofal Cymdeithasol Oedolion, lle mae pwysau cyllidebol yn y Gwasanaeth Anableddau Corfforol a Dysgu a'r Gwasanaeth Iechyd Meddwl, a'r Gwasanaeth TG gydag amcangyfrif y bydd gorwariant o £327k erbyn diwedd y flwyddyn. Canolwyd yr holl gyllidebau meddalwedd a chaledwedd ar draws y Cyngor, heblaw am ysgolion, ac erbyn hyn y Gwasanaeth TGCh sy'n eu rheoli. Mae canfyddiad fod y cyllidebau meddalwedd wedi bod yn annigonol yn hanesyddol a phan fydd y drefn ganolog wedi gwreiddio'n llawn, disgwylir y bydd lleihad yn y costau hyn. Bydd tanwariant a ragwelir yn y cyllidebau Cyllid Corfforaethol yn helpu i liniaru gorwariant mewn gwasanaethau eraill.

Cyfeiriodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 at wariant hyd yma yn erbyn y gyllideb Buddsoddi i Arbed a chynnydd prosiectau unigol fel y manylir arnynt yn Atodiad CH yr adroddiad. Mae Atodiadau DD ac E yn cyfeirio at gostau Asiantaeth ac Ymgynghori; hyd yn hyn gwariwyd £224k ar staff asiantaeth a chafodd hyn ei gyllido'n rhannol o'r gyllideb staffio oherwydd eu bod yn ymwneud â swyddi gweigion, tra bod £149k yn gysylltiedig â staff ychwanegol yn y Gwasanaethau Plant i gefnogi Gweithwyr Cymdeithasol Newydd Gymhwyso ac i edrych ar achosion hanesyddol. Roedd gwariant ar wasanaethau ymgynghori yn ystod y chwarter yn £401k a chafodd £285k o hyn ei gyllido'n allanol drwy grantiau neu gyfraniadau. Tynnodd y Swyddog sylw at y ffaith fod Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (CThem), ym mis Awst 2018, wedi derbyn cais y Cyngor am ad-daliad TAW (yn dyddio'n ôl i 2012) a dalwyd i CThem ar Wasanaethau Hamdden. Mae hyn gyfystyr ag oddeutu £800k net i'r Cyngor ac mae'n dilyn dyfarniad cyfreithiol ym mis Tachwedd 2017 na ddylid codi TAW ar incwm y Gwasanaeth Hamdden. Bydd rhaid penderfynu a ddylid rhoi'r swm a ad-dalwyd yn y cronfeydd cyffredinol neu mewn cronfa wedi'i chlustnodi er mwyn buddsoddi yn y Gwasanaeth Hamdden, neu gyfuniad o'r ddau.

Penderfynwyd nodi'r canlynol –

- **Y sefyllfa a amlinellir yn atodiadau A a B yng nghyswllt perfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro disgwyliedig ar gyfer 2018/19;**
- **Y crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn ar gyfer 2018/19 fel y manylir arnynt yn Atodiad C;**
- **Y sefyllfa mewn perthynas â'r Rhaglenni Buddsoddi i Arbed yn Atodiad CH;**
- **Y sefyllfa o ran arbedion effeithlonrwydd 2018/19 yn Atodiad D;**
- **Y modd y caiff costau staff asiantaeth ac ymgynghorwyr eu monitro yn 2018/19 fel yr amlinellir yn Atodiadau DD ac E, a fod –**
- **Yr ad-daliad TAW annisgwyl oddeutu £800k yn cael ei gredu i gronfa wrth gefn glustnodedig y byddir yn penderfynu ar ei defnydd yn nes ymlaen.**

8. MONITRO'R CYFRIF REFENIW TAI - CHWARTER 1 2018/19

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn amlinellu perfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRA) ar ddiwedd Chwarter 1 2018/19 er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith.

Adroddodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod balans agoriadol y CRT yn £7.407k. Mae gwariant o £6m wedi'i gynllunio fydd yn gostwng yr arian wrth gefn i £1.3m. Oherwydd llithriad yn y gwariant cyfalaf bydd llai nag a ragwelwyd o'r CRT yn cael ei ddefnyddio gan adael balans o £3.098m ar ddiwedd y flwyddyn ariannol i gyllido gwariant CRT yn y dyfodol.

Penderfynwyd nodi'r sefyllfa o ran perfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer Chwarter 1 ynghyd â'r alldro a ragamcenir ar gyfer 2018/19.

9. ADRODDIAD MONITRO'R GYLLIDEB GYFALAF – CHWARTER 1 2018/19

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn amlinellu perfformiad y Gyllideb Gyfalaf ar gyfer chwarter un blwyddyn ariannol 2018, er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith.

Adroddodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod Tabl 2.1 yr adroddiad yn darparu crynodeb o'r gwariant cyfalaf hyd at 30 Mehefin, 2018 (£3.198m), y gyllideb a broffiliwyd hyd at 30 Mehefin, 2018 (£4.192m) a'r modd y bwriedir cyllido'r gyllideb gyfalaf flynyddol (£58.853m). Roedd 75% o'r gyllideb a broffiliwyd ar gyfer y gronfa gyffredinol wedi ei wario hyd at ddiwedd y chwarter cyntaf, fodd bynnag, dim ond 5% o'r gyllideb flynyddol sydd wedi cael ei gwario hyd yma yn bennaf oherwydd y bydd yr arian ar gyfer nifer o'r cynlluniau cyfalaf yn cael ei wario yn ystod chwarter olaf y flwyddyn ariannol. Mae Tabl 3.2 yn dangos y sefyllfa mewn perthynas â'r derbyniadau cyfalaf gyda dim ond £270k yn cael ei dderbyn erbyn 30 Mehefin, 2018 yn erbyn rhagamcan o'r derbyniadau cyfalaf o £3.046m. Mae Tabl 4.1 yr adroddiad yn dangos rhagamcan o wariant gwirioneddol ar gyfer 2018/19 yn ei gyfanrwydd.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 y rhagamcanir y bydd tanwariant o £22.594m yn y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2018/19 ac mae'n bosib y bydd yn llithro i Raglen Gyfalaf 2019/20. Bydd y cyllid ar gyfer y llithriad hwn hefyd yn llithro i 2019/20 a bydd yn cael ei gymryd i ystyriaeth wrth gynhyrchu'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2019/20. Mae'r prif brosiectau y rhagwelir y byddant yn tanwario yn cael eu rhestru yn Adran 4.2 yr adroddiad ac yn cynnwys tri phrosiect mawr (safle ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr, Gwelliannau i'r A5025 i Wylfa Newydd ac Ysgol Newydd yr Unfed Ganrif ar Hugain yn Llangefni). Bydd y cyllid ar gyfer y prosiectau hyn yn cael ei ddwyn ymlaen i 2019/20 ac ni ragwelir ar hyn o bryd y bydd yr arian yn cael ei golli oherwydd yr oedi.

Penderfynwyd nodi'r cynnydd o ran gwariant a derbyniadau yn erbyn cyllideb gyfalaf 2018/19 yn Chwarter 1.

10. ADOLYGIAD BLYNYDDOL RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2017/18

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn ymgorffori'r Adolygiad Blynyddol Rheoli Trysorlys ar gyfer 2017/18 er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith.

Adroddodd y Deilydd Portffolio Cyllid fod rhaid i'r Cyngor, yn unol â rheoliadau a gyhoeddwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, gynhyrchu adolygiad blynyddol ar weithgareddau rheoli trysorlys a'r dangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol am

2017/18. Mae'r adroddiad hwn yn bodloni gofynion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Chôt Pwylllog CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol.

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y Strategaeth Rheoli Trysorlys wedi aros yn gyson yn ystod y blynyddoedd diwethaf gan ddilyn trefn o fewnoli benthycia lle bo hynny'n bosib, gan ddefnyddio balansau'r Cyngor ei hun i gyllido rhan o'r fenthycia cyfalaf. Fodd bynnag, yn y tymor hir disgwylir y bydd rhaid benthycia er mwyn adfer balansau'r Cyngor. O ran buddsoddiadau, mae'r enillion wedi aros yn isel oherwydd cyfraddau llog isel a'r strategaeth a ddilynwyd oedd lleihau risg drwy ddewis cyd-bartïon buddsoddi ar sail statws credyd a ddarperir gan y tri phrif asiantaeth sy'n darparu statws credyd ynghyd â data ychwanegol am y farchnad. Y prif amcanion oedd diogelwch a hylifedd a sicrhau fod arian digonol ar gael i dalu credydwr y Cyngor ayb.

Penderfynwyd –

- **Nodi y bydd y ffigyrau alldro yn yr adroddiad hwn yn parhau i fod yn rhai dros dro hyd nes bydd yr archwiliad o Ddatganiad Cyfrifon 2017/18 wedi ei gwblhau a'i lofnodi; adroddir fel sy'n briodol ar unrhyw addasiadau sylweddol i'r ffigyrau sydd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn.**
- **Nodi'r dangosyddion pwylllog a thrysorlys dros dro ar gyfer 2017/18 sydd yn yr adroddiad.**
- **Derbyn yr Adroddiad Rheoli Trysorlys Blynyddol am 2017/18 a'i gyflwyno i'r Cyngor llawn heb unrhyw sylwadau.**

11. ADRODDIAD CYNNYDD Y GWASANAETHAU PLANT A THEULUOEDD

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn nodi'r cynnydd hyd yma yn erbyn y Cynllun Gwella Gwasanaeth er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith.

Adroddodd yr Arweinydd a Deilydd Portffolio'r Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Gwasanaeth wedi llwyddo i recriwtio dau Weithiwr Cymdeithasol profiadol er gwaethaf prinder cenedlaethol o Weithwyr Cymdeithasol a'i fod wedi gweithredu ei gynllun wrth gefn, sef recriwtio Gweithwyr Cymdeithasol Newydd Gymhwysu fydd yn cael eu cefnogi gan Weithwyr Cymdeithasol Asiantaeth dros gapasiti am gyfnod o flwyddyn. Cyflwynodd y Tîm Cefnogi Annibynnol, sydd wedi bod yn gweithio gyda'r gwasanaeth i helpu i wneud gwelliannau yn dilyn arolygiad gan AGGCC (AGC) ddiwedd 2016, ei adroddiad terfynol i'r Panel Gwella Gwasanaethau Plant ym mis Gorffennaf. Cynhwysir detholiad o adborth y Tîm Cefnogi Annibynnol yn yr adroddiad; ar y cyfan mae'r adborth yn gadarnhaol ac mae'n amlygu nifer o feysydd lle mae newidiadau wedi arwain at welliannau arwyddocaol. Er gwaetha'r ffaith fod rhai materion angen sylw o hyd, mae'r Tîm Cefnogi Annibynnol yn barnu fod y gwelliannau a wnaethpwyd yn argoeli'n dda ar gyfer y dyfodol ac yn gosod sylfaen gadarn i adeiladu arno. Yn ogystal, cyfeiriodd yr Aelod Portffolio at y gwelliannau amlwg ym mherfformiad y Gwasanaeth yn erbyn Dangosyddion Perfformiad yn ystod y chwarteri olaf fel yr adlewyrchir yn adran 3 yr adroddiad; yn ogystal mae perfformiad mewn perthynas â chyflawni safonau perfformiad corfforaethol megis targedau absenoldeb salwch a chwblhau modiwlau hyfforddiant gorfodol ar-lein wedi gwella'n fawr.

Nododd y Pwyllgor Gwaith fod yr arfarniad o gynnydd a gyflwynir yn y diweddariad hwn ac adroddiadau blaenorol yn rhoi sicrwydd fod y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn gwella ac yn golygu fod y Pwyllgor Gwaith yn gallu bod yn fwy hyderus ynglŷn â sut mae'r Gwasanaeth yn gweithredu yn awr ond gyda'r rhybuddion canlynol –

- Fod y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd angen rhoi trefniadau mewn lle i sicrhau fod y gwelliannau a wneir yn gynaliadwy dros amser er mwyn lleihau'r posibilrwydd fod perfformiad yn amrywio.
- Fod cyfraddau gadael ymysg Gweithwyr Cymdeithasol profiadol yn bryder ac yn risg y mae angen camau lliniaru ar ei gyfer.

Roedd y Dirprwy Brif Weithredwr/Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn cydnabod ei bod yn bwysig cael trefniadau effeithiol a chadarn mewn lle i gynnal y newidiadau a wnaed mewn ymarfer, polisiâu a strwythurau staffio. Mae goruchwyliaeth, sicrhau ansawdd a phrosesau archwilio wedi cael eu datblygu a byddant yn sicrhau fod ansawdd yr ymarfer yn parhau i fod yn gyson o ddydd i ddydd a bod modd dangos tystiolaeth o hynny. Mewn perthynas â'r pwysau ar Weithwyr Cymdeithasol, mae'r strwythur staffio newydd a gyflwynwyd yn golygu fod Gweithwyr Cymdeithasol Plant rŵan yn gweithio mewn timau llai, yn delio gyda llai o achosion, yn cael gwell mynediad at Arweinwyr Ymarfer ac yn cael eu goruchwyllo'n fwy cyson – mae'r holl ffactorau hyn yn cyfrannu at wneud eu gwaith yn fwy diogel.

Penderfynwyd cadarnhau bod y Pwyllgor Gwaith yn fodlon â'r camau a gymerwyd i weithredu'r Cynllun Gwella Gwasanaeth a chyda cyflymder y cynnydd hwnnw ynghyd â chyflymder y cynnydd a'r gwelliannau a wnaed yn y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd hyd yma.

12. PROTOCOL Y CYFARWYDDWR STATUDOL GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd, er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes)/Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ymgorffori Protocol ynglŷn â Rôl a Chyfrifoldebau Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghyngor Sir Ynys Môn. Hysbyswyd y Pwyllgor Gwaith fod y protocol gwreiddiol a luniwyd yn 2016 wedi cael ei adolygu a'i ddiweddarau er mwyn nodi rôl Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol yn unol â Rhan 8 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Penderfynwyd argymhell i'r Cyngor -

- **Ei fod yn mabwysiadu'r Protocol sydd wedi ei gynnwys yn Atodiad 1 yr adroddiad.**
- **Ei fod yn rhoi'r awdurdod i Bennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor/Swyddog Monitro) y Cyngor i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer y prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) yn y Cyfansoddiad ac unrhyw newidiadau a wneir o ganlyniad er mwyn adlewyrchu mabwysiadu'r Protocol yn Atodiad 1.**

13. ADRODDIAD BLYNYDDOL IECHYD A DIOGELWCH

Cyflwynwyd, er ystyriaeth gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd yn ymgorffori'r Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch Corfforaethol 2017/18. Roedd yr adroddiad yn nodi nifer y digwyddiadau iechyd a diogelwch a gofnodwyd yn ystod y flwyddyn ynghyd â dadansoddiad ohonynt; nifer y digwyddiadau gafodd eu hadrodd i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE), a oedd angen unrhyw gamau dilynol ynghyd â chrynodeb o waith partneriaeth.

Nodwyd bod Uwch Swyddogion, Adnoddau Dynol ac Iechyd a Diogelwch Corfforaethol wedi gwneud gwaith sylweddol i sefydlu dull o adfywio Iechyd a Diogelwch o fewn y Cyngor. Dylai'r Polisi Iechyd a Diogelwch Corfforaethol diwygiedig sy'n nodi'n glir bod Iechyd a

Diogelwch yn gyfrifoldeb i bob Aelod Etholedig a Staff arwain at ddiwylliant lechyd a Diogelwch gwell o fewn y Cyngor ac, ynghyd â rôl y Cydlynwyr lechyd a Diogelwch, osod y sylfaen ar gyfer cynnal a gwella iechyd a diogelwch o fewn y Cyngor.

Dyweddodd yr Ymgynghorydd lechyd a Diogelwch Corfforaethol fod lechyd a Diogelwch yn broses barhaus a bod gwaith ar hyn o bryd yn canolbwyntio ar welliant parhaus, yn unol â'r Cynllun Gwella lechyd a Diogelwch (sydd ynghlwm i'r adroddiad blynyddol).

Roedd y Pwyllgor Gwaith yn nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd ac yn cydnabod y gwaith a wnaethpwyd i gryfhau trefniadau a strwythurau lechyd a Diogelwch o fewn y Cyngor. Nododd y Pwyllgor Gwaith hefyd fod pryderon wedi ymddangos yn y wasg yn ddiweddar ynglŷn â pheryglon y cemegyn glyphosate fel cynhwysyn mewn rhai mathau o bladdwyr. Gofynnodd y Pwyllgor Gwaith am eglurhad ynglŷn â defnydd yr Awdurdod o glyphosate.

Dyweddodd yr Ymgynghorydd lechyd a Diogelwch Corfforaethol fod glyphosate wedi ei drwyddedu gan yr HSE ac o'r herwydd fod mesurau rheoli caeth yn bodoli mewn perthynas â'i ddefnyddio a rhaid i bob contractwr sy'n gweithio i'r Awdurdod gydymffurfio â'r gofynion hynny. Mae'r Awdurdod yn monitro'r sefyllfa.

Cadarnhaodd y Prif Weithredwr fod yr Awdurdod wedi trafod y defnydd o glyphosate gydag awdurdodau eraill a'i fod yn cadw golwg ar y mater. Agwedd yr Awdurdod, a'r awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru'n gyffredinol, yw parhau i ddefnyddio glyphosate fel chwynladdwr o fewn y canllawiau caeth a gyhoeddwyd ac i barhau i fonitro'r sefyllfa o ran unrhyw ddatblygiadau.

Penderfynwyd derbyn yr Adroddiad Blynyddol lechyd a Diogelwch Corfforaethol ar gyfer 2017/18 a gweithredu'r Cynllun Datblygu.

**Y Cynghorydd Llinos Medi Huws
Cadeirydd**